

MIĘDZYNARODOWY DZIEŃ OCHRONY ZABYTEKÓW 2026 - EKSPERCI O PRZYSZŁOŚCI DZIEDZICTWA NA JASNEJ GÓRZE

Posted on 17 kwietnia 2026

Za nami obchody Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków, które w dniach 16-17 kwietnia na Jasnej Górze w Częstochowie zgromadziły przedstawicieli administracji publicznej, ekspertów oraz praktyków zaangażowanych w ochronę zabytków. Tegoroczny program wyznaczył główne tematy dyskusji o przyszłości ochrony dziedzictwa w Polsce - od cyfrowych baz danych i dokumentacji zabytków po dylematy ochrony najmłodszego dziedzictwa.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków, obchodzony corocznie 18 kwietnia, to moment refleksji nad stanem dziedzictwa kulturowego oraz okazja do rozmowy o rozwiązaniach, które mają realny wpływ na jego ochronę. Doroczne obchody, organizowane przez Narodowy Instytut Dziedzictwa, stanowią ważną platformę spotkań ekspertów i praktyków - konserwatorów, historyków sztuki i architektury, archeologów, urbanistów, przedstawicieli samorządów, instytucji publicznych i prywatnych, a także właścicieli oraz opiekunów zabytków.

Tegoroczne obchody odbyły się w zespole klasztoru ojców Paulinów na Jasnej Górze w Częstochowie, uznanym za pomnik historii. To najważniejsze sanktuarium maryjne w Polsce, które od 1382 roku pełni nieprzerwanie swoją funkcję religijną i kulturową, będąc jednym z najważniejszych ośrodków pielgrzymkowych w Europie Środkowej. Kompleks klasztorny jest świadectwem wielowiekowego rozwoju architektury - od gotyckich początków, przez rozbudowę fortyfikacji w XVII wieku, po barokowe przekształcenia i późniejsze modernizacje. Jego znaczenie wykracza jednak poza wymiar materialny. To także przestrzeń o szczególnej wartości duchowej i symbolicznej, głęboko zakorzeniona w historii i tożsamości narodowej.

W wydarzeniu udział wzięli: Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalny Konserwator Zabytków Bożena Żelazowska, Sekretarz Stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Henryk Kiepus, Dyrektor Departamentu Ochrony Zabytków Jakub Makowski, zastępcy dyrektorki Narodowego Instytutu Dziedzictwa: Anna Zawadzka, Natalia Dzieduszycka, Karol Czajkowski i dr Andrzej Siwek, a także Przeor Zakonu Paulinów na Jasnej Górze o. Samuel Pacholski.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków to czas refleksji nad stanem ochrony dziedzictwa i rozmowy o konkretnych rozwiązaniach, które mają realny wpływ na przyszłość zabytków. Tegoroczne święto ma wymiar szczególny. 18 listopada 2025 roku Prezydent RP podpisał nowelizację ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami oraz niektórych innych ustaw. Nowe przepisy nie tylko upraszczają i usprawniają procedury administracyjne, ale też udowadniają, że ochrona zabytków nie jest obszarem zamkniętym i niezmiennym. To system, który musi reagować na współczesne wyzwania – tempo inwestycji, potrzeby właścicieli, oczekiwania społeczne, a jednocześnie nie może tracić z pola widzenia podstawowej zasady: nadrzędności ochrony wartości historycznych, artystycznych i naukowych – mówiła Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalna Konserwator Zabytków Bożena Żelazowska. – W Międzynarodowym Dniu Ochrony Zabytków dziękuję wszystkim, którzy z pasją i zaangażowaniem działają na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego – dodała.

Nasza misja wynika z przekonania, że dziedzictwo (zarówno materialne, jak i niematerialne) nie jest tylko zapisem przeszłości. To żywy zasób, który kształtuje naszą tożsamość, buduje wspólnotę i może stanowić trwały fundament rozwoju społecznego i gospodarczego. Dlatego w naszej działalności koncentrujemy się na wyznaczaniu i upowszechnianiu standardów ochrony i konserwacji zabytków, gromadzeniu oraz udostępnianiu wiedzy o dziedzictwie, a także na działaniach edukacyjnych. Wierzymy, że tylko świadome społeczeństwo jest w stanie skutecznie chronić swoje dziedzictwo – podkreśliła zastępczyni dyrektorki Narodowego Instytutu Dziedzictwa Anna Zawadzka.

Istotnym elementem obchodów było uroczyste wręczenie odznaczeń nadanych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, w tym medali „Zasłużony Kulturze Gloria Artis”, honorowych odznak „Zasłużony dla Kultury Polskiej” oraz odznak „Za opiekę nad zabytkami”. Wyróżnienia te trafiły do osób od lat zaangażowanych w ochronę dziedzictwa, popularyzację wiedzy o zabytkach,

prowadzenie prac konserwatorskich oraz rozwój nowoczesnych narzędzi wspierających opiekę nad dziedzictwem.

Brązowy Medal „Zasłużony Kulturze Gloria Artis otrzymała:

- **Katarzyna Piotrowska**

Specjalistka w zakresie zarządzania dziedzictwem kulturowym oraz współpracy międzynarodowej. Od wielu lat aktywnie uczestniczy w realizacji Konwencji Światowego Dziedzictwa UNESCO oraz w przygotowywaniu i prowadzeniu procesów wpisów na Listę Światowego Dziedzictwa. Jej praca w istotny sposób przyczynia się do promocji polskiego dziedzictwa oraz wzmacniania standardów jego ochrony na forum krajowym i międzynarodowym.

Oznakę honorową „Zasłużony dla Kultury Polskiej” otrzymali:

- **Katarzyna Jagiełło**

Wieloletnia pracowniczka Narodowego Instytutu Dziedzictwa, która z ogromnym zaangażowaniem działała na rzecz rozwoju i promocji Parku Mużakowskiego. Koordynowała współpracę polsko-niemiecką, wspierała przedsięwzięcia edukacyjne i kulturalne oraz przyczyniała się do budowania trwałego dialogu wokół dziedzictwa tego wyjątkowego miejsca.

- **Iwona Wildner-Nurek**

Ekspertka Narodowego Instytutu Dziedzictwa, zasłużona architektka krajobrazu z ponad czterdziestoletnim doświadczeniem zawodowym. Uznana specjalistka w zakresie ochrony zabytkowych parków i ogrodów, autorka licznych opracowań konserwatorskich, ekspertyz i dokumentacji, której dorobek ma duże znaczenie dla ochrony krajobrazu kulturowego w Polsce.

Złotą odznakę „Za opiekę nad zabytkami” otrzymali:

- **ks. Piotr Śliwka**

Duchowny szczególnie zaangażowany w ochronę dziedzictwa sakralnego, inicjator i organizator kompleksowych prac konserwatorskich w katedrze w Świdnicy. Dzięki jego determinacji i konsekwencji udało się przeprowadzić szeroko zakrojone działania, które przyczyniły się do zachowania jednego z najcenniejszych obiektów sakralnych regionu.

- **o. Izidor Matuszewski OSPPE**

Od ponad sześćdziesięciu lat związany jest z Zakonem Paulinów, a od czasu święceń kapłańskich w 1973 roku pełnił na Jasnej Górze szereg odpowiedzialnych funkcji. Przez wiele lat był kustoszem Sanktuarium Jasnogórskiego, następnie przeorem Jasnej

Góry, a później także generałem Zakonu Paulinów. Jako kustosz i przeor z wielką troską zabiegał o renowację Jasnej Góry, w tym Cudownego Obrazu Matki Bożej, zabytkowych wnętrz oraz cennych zbiorów muzealnych.

- **Jadwiga Borowska-Antoniewicz**

Wieloletnia pracowniczka Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Częstochowie, od lat zaangażowana w ochronę dziedzictwa kulturowego regionu. W swojej pracy łączy doświadczenie urzędnicze z działalnością edukacyjną i popularyzatorską, wspierając właścicieli zabytków oraz inicjatywy społeczne na rzecz ich zachowania.

- **Ewa Pańczyk**

Miejska Konserwator Zabytków w Żorach, aktywnie zaangażowana w ochronę i zarządzanie dziedzictwem kulturowym na poziomie samorządowym. W swojej działalności skutecznie łączy zadania administracyjne z inicjatywami edukacyjnymi i społecznymi, dbając o zachowanie lokalnego dziedzictwa oraz jego właściwe udostępnianie mieszkańcom. Jej praca przyczynia się do wzmacniania roli samorządów w systemie ochrony zabytków oraz budowania odpowiedzialności za dziedzictwo kulturowe.

Srebrną odznakę „Za opiekę nad zabytkami” otrzymali:

- **ks. Grzegorz Kwaśniewski**

Proboszcz szczególnie zaangażowany w ochronę zabytkowego kościoła w Graboszewie oraz inicjator prac konserwatorskich i badań, które ujawniły wyjątkowe wartości historyczne i artystyczne świątyni. Dzięki jego determinacji i skuteczności możliwe jest dalsze prowadzenie działań służących zachowaniu tego cennego obiektu.

- **Beata Marzęta**

Pracowniczka Oddziału Terenowego Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Poznaniu. Od wielu lat z zaangażowaniem dokumentuje zasoby zabytkowe regionu oraz prowadzi działania popularyzujące wiedzę o zabytkach. Jej praca wyróżnia się rzetelnością, konsekwencją oraz wieloletnim wkładem w rozwój Europejskich Dni Dziedzictwa.

- **dr Anna Fogel**

Radca prawna i ekspertka Narodowego Instytutu Dziedzictwa w zakresie prawa ochrony zabytków oraz planowania przestrzennego. Autorka licznych publikacji naukowych, specjalizuje się w problematyce ochrony krajobrazu, instrumentów prawnych ochrony dziedzictwa oraz ich praktycznego zastosowania.

- **Zbigniew Misiuk**

Archeolog i specjalista Narodowego Instytutu Dziedzictwa, zaangażowany w projekty badawcze, opiniodawcze i cyfryzacyjne. Łączy działalność ekspercką z popularyzacją wiedzy o dziedzictwie archeologicznym, wspierając zarówno ochronę stanowisk, jak i budowanie społecznej świadomości ich znaczenia.

- **Michał Sekuła**

Archeolog z wieloletnim doświadczeniem badawczym i muzealnym, od lat zaangażowany w ochronę dziedzictwa archeologicznego. Pracownik Narodowego Instytutu Dziedzictwa. Łączy działalność ekspercką z pracą popularyzatorską i edukacyjną, przybliżając odbiorcom znaczenie badań archeologicznych oraz wartość materialnych śladów przeszłości.

Panele eksperckie

Drugą część obchodów stanowiły panele eksperckie, poświęcone współczesnym wyzwaniom ochrony zabytków, cyfryzacji, dokumentacji oraz nowym kierunkom rozwoju systemu ochrony dziedzictwa w Polsce. Tę część programu otworzył wykład dr. Aleksandra Brody poświęcony adaptacji Bastionu św. Barbary dla potrzeb Klasztoru Ojców Paulinów na Jasnej Górze. Wystąpienie pozwoliło spojrzeć na miejsce tegorocznych obchodów z perspektywy konkretnych działań konserwatorskich i adaptacyjnych.

Jako pierwszy wystąpił **zastępca dyrektorki Narodowego Instytutu Dziedzictwa Karol Czajkowski**, który zaprezentował wykład „Perspektywa transformacji cyfrowej w obszarze ochrony zabytków - szanse i wyzwania”. W swoim wystąpieniu mówił o tym, jak nowoczesne narzędzia cyfrowe zmieniają sposób dokumentowania, analizowania i ochrony dziedzictwa oraz jakie możliwości i wyzwania niesie ten proces dla instytucji odpowiedzialnych za ochronę zabytków.

Następnie **kierownik Działu Danych Cyfrowych NID Grzegorz Urbański** przedstawił wystąpienie „Możliwe kierunki rozwoju systemów bazodanowych NID jako wsparcie pracy WKZ”. Omówił rozwój narzędzi informacyjnych i baz danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa oraz ich znaczenie dla skutecznej, nowoczesnej i sprawnej pracy służb konserwatorskich.

Kolejnym prelegentem był **pracownik Działu Archeologii Narodowego Instytutu Dziedzictwa Zbigniew Misiuk**, który zaprezentował temat „Znaczenie aktualności i jakości danych dla skuteczności ochrony dziedzictwa”. Wystąpienie pokazało, jak istotne dla trafnych decyzji konserwatorskich są jakość, kompletność i aktualność danych o zabytkach, zwłaszcza w obszarze dziedzictwa archeologicznego.

O prawnych aspektach cyfryzacji mówiła **kierowniczką Działu Kultury Tradycyjnej NID dr hab. Katarzyna Zalasieńska** w prezentacji „Uwarunkowania prawne transformacji cyfrowej ochrony zabytków w Polsce”. Wskazała, jakie ramy prawne towarzyszą procesowi cyfryzacji oraz w jaki sposób prawo może wspierać skuteczną ochronę i zarządzanie dziedzictwem.

W dalszej części paneli wystąpiła **kierowniczką Sekcji Organów Historycznych NID dr hab. Małgorzata Trzaskalik-Wyrwa**, która zaprezentowała temat „Dźwięk jako integralna część krajobrazu kulturowego. Standard dokumentacyjny dla historycznych organów”. Wystąpienie przybliżyło znaczenie dziedzictwa dźwiękowego oraz pokazało, jak tworzyć standardy dokumentacji dla zabytkowych instrumentów i przestrzeni, w których one funkcjonują.

Następnie **pracowniczką Działu Digitalizacji NID dr inż. arch. Klara Kantorowicz-Wólkowska** przedstawiła prezentację „Dokumentacja cyfrowa a dokumentacja analogowa. Przykład inwentaryzacji Kościoła Wang w Karpaczu”. Była to opowieść o praktycznych aspektach nowoczesnej inwentaryzacji zabytków oraz o relacji między metodami tradycyjnymi a cyfrowymi.

Kolejne wystąpienie wygłosiła **pracowniczka Oddziału Terenowego NID w Łodzi dr inż. arch. Maria Dankowska**. W prezentacji „Dobra kultury współczesnej w dyskursie o zabytkach” podjęła temat miejsca architektury i dóbr kultury współczesnej w systemie ochrony dziedzictwa oraz wyzwania, jakie wiążą się z ich oceną i zachowaniem.

Na zakończenie wystąpił **zastępca dyrektorki Narodowego Instytutu Dziedzictwa dr Andrzej Siwek** z wykładem „Zabytki w procesach transformacji. Między tradycją ochrony a nowymi wyzwaniami”. W swoim wystąpieniu pokazał, jak zmienia się współczesne myślenie o ochronie zabytków i jak łączyć szacunek dla tradycji z odpowiedzią na potrzeby współczesności.

Drugiego dnia odbyło się zwiedzanie sanktuarium jasnogórskiego, które stanowiło praktyczne uzupełnienie części konferencyjnej. Uczestnicy mieli okazję zobaczyć najważniejsze przestrzenie zespołu klasztornego, w tym m.in. bibliotekę oraz skarbiec, w których przechowywane są cenne zabytki, dzieła sztuki i unikatowe zbiory dokumentujące historię tego miejsca. Zwiedzanie pozwoliło przyjrzeć się z bliska efektom wieloletnich prac konserwatorskich oraz specyfice zarządzania obiektem o tak dużym znaczeniu historycznym, religijnym i kulturowym. Była to również okazja do rozmowy o wyzwaniach związanych z ochroną i udostępnianiem dziedzictwa w obiektach o ciągłej funkcji użytkowej, jakim jest Jasna Góra.

Międzynarodowy Dzień Ochrony Zabytków został ustanowiony w 1983 roku przez Międzynarodową Radę Ochrony Zabytków ICOMOS i wpisany przez UNESCO do rejestru ważnych dat o znaczeniu dla całego świata. To święto wszystkich osób zaangażowanych w ochronę dziedzictwa - zarówno specjalistów, jak i właścicieli oraz opiekunów zabytków. Tegoroczne obchody na Jasnej Górze pozwoliły nie tylko podsumować dotychczasowe działania, ale stały się także impulsem do dalszych prac na rzecz skutecznej, odpowiedzialnej i nowoczesnej ochrony wspólnego dziedzictwa.

[📺 Zapraszamy do obejrzenia transmisji z konferencji prasowej MDOZ dostępnej na YouTube](#)

Patronat medialny: Polskie Radio, TVP3, Radio Jura, Dziennik Zachodni, Gazeta Częstochowska, Orion TV Zawsze blisko Ciebie, Biuro Prasowe Jasnej Góry.

Przeczytaj wywiad Agaty Jankowskiej z Sekretarz Stanu w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Generalną Konserwator Zabytków Bożeną Żelazowską oraz przedstawicielami dyrekcji Narodowego Instytutu Dziedzictwa, opublikowany w 21 serwisach internetowych Polska Press:

<https://dziennikbaltycki.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://dzienniklodzki.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://dziennikpolski24.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://dziennikzachodni.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://echodnia.eu/podkarpackie/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://echodnia.eu/radomskie/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://echodnia.eu/swietokrzyskie/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://expressbydgoski.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://expressilustrowany.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://gazetakrakowska.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://gazetalubuska.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://pomorska.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://gazetawroclawska.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://wspolczesna.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://gk24.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://gp24.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://gs24.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://gloswielkopolski.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://kurierlubelski.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://poranny.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://nto.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://nowiny24.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://nowosci.com.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

<https://i.pl/zabytki-blizej-ludzi/ar/c1p2-28908919>

